

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs IV. Vtrum Deus poßit efficere quod præterita non fuerint. artic. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Omnipotentiam nulli rei creatae communicari posse.

potest fieri à Deo, quod ex se factibile non est. Si quis petat, utrum omnipotentia alicui rei creatae communicari possit: facile patet, id nulla ratione fieri posse. Tum quia omnipotentia coniuncta est cum potentia infinita, non quocumque modo, sed prorsus illimitata; rei verò creatae nihil infinitum, nedum illimitatum omnino, inesse potest. Tum etiam quia res ipsa creata, cui potentia illa communicaretur, & potentia ita communicata non possent esse effectus talis rei creatae; eò quòd nihil possit producere seipsum: ut verò aliquid sit omnipotens, necesse est ut efficiere possit omnia, quae Deus potentia sua potest facere.

ARTICVLVS IV.

Utrum Deus possit facere, quòd praeiterita non fuerint.

Pari affirmans.

ARTEM affirmantem amplectuntur Gilbertus Porretanus super Boetium de Trinitate, quem refert, & sequitur Altiliodorensis in sua Summa lib. 1. cap. 6. in tractatu de potentia Dei, & quidam Angli, ut Gregorius in 1. d. 42. quaest. 1. artic. 2. refert. Eandem defendit Gregorius ibidem.

Suadetur primò.

Potest verò probari primò, quia non minus potens est Deus modò, quam fuerit ex aeternitate: sed ex aeternitate facere potuit, ut Adam non fuerit: ergo modò potest etiam idem facere.

Secundò.

Secundò, si Deus non posset facere, ut praeiterita non fuerint, neque posset facere, ut quae contingenter sunt euentura, non eueniant: consequens non est concedendum, cum non solum Deus, sed etiam liberum arbitrium creatum id possit efficere: ergo neque antecedens. Consequutio probatur, quia Deus ex aeternitate sciuit quanam contingenter sint euentura: si ergo non posset efficere, ut de vnoquoque eorum non praecesserit in ipso scientia, quòd eo modo esset euenturum, neque ipse, neque liberum arbitrium creatum efficere possent, ut illud non ita eueniret: aliàs efficere possent, ut scientia Dei esset falsa, quòd omnino est absurdum, contradictionemque implicat.

Tertiò.

Tertiò, multa ex iis, quae à Deo fuerunt reuelata, potuerunt non esse post reuelationem factam, ut patet, quia reuelauit Christum moriturum: & tamen nihil omnino impediens reuelationem, potuit non mori, ut constat ex uerbo Christi Ioan. 10. in tante iam passione: Potestatem habeo ponendi animam meam. & infra: Nemo tollit animam meam à me, sed ego pono eam à meipso. Petrus etiam, postquam Christus illi praedixit: Ter me negabis, potuit Christum non negare: alioquin negando Christum non peccasset: ergo Deus post reuelationem factam efficere potuit, ut non praecesserit talis reuelatio. Patet consequentia, quia aliter reuelatio diuina posset reddi falsa, Deusque & se, & homines posset fallere, quòd contradictionem inuoluit.

Quartiò.

Quartiò, esse praeteritum est quintum praedicabile comparatione Adami, ac proinde illi conuenit accidentariò & contingenter: ergo diuina potentia poterit à Deo separari.

Quintiò.

Quintiò, Augustinus lib. 26. contra Faustum cap. 4. ait: Ita non possunt futura non fieri, quam non fuisse facta praeterita: sed constat Deum efficere posse, ut quòd futurum est, non fiat: ergo potest efficere, ut quòd in praeterito factum est, factum non fuerit.

Potentia non est ad praeterita.

Contraria sententia est nobis proculdubio amplectenda cum D. Thoma, & Caietano hoc loco,

A Richardo in 1. d. 42. q. 5. Capreolo ibid. q. 1. ad argumenta contra 7. conclusionem. Ferrariensi 2. contra gentes cap. 25. & plerisque aliis. Eadem est aperit Hieronymi in epist. ad Eustochium de custodia uirginitatis, & refertur c. si Paulus. 32. q. 5. ubi ait: Audemus loqui: cum omnia possit Deus, suscitare uirginem non potest post ruinam, hoc est, de corrupta efficere non corruptam. Quibus uerbis non negat Hieronymus, Deum non posse reintegrare claustrum uirginitatis, & quòd cum; aliud donum per peccatum amissum, sed nõ posse efficere, ut quae corrupta fuit, corrupta non fuerit. Est etiam Augustini lib. 26. contra Faustum, ubi ait: Quisquis ita dicit, si omnipotens est Deus, faciat, ut quae facta sunt, facta non fuerint, non uideat se hoc dicere: Si omnipotens est, faciat, ut ea, quae uera sunt, eo ipso quo uera sunt, falsa sint. Anselmus 1. lib. Cur Deus homo. cap. 12. Cum Deus inquit, faciat aliquid, postquam factum est, iam nõ potest non esse factum, sed semper uerum est, factum esse. Idem docet in libro de Concordia praecientiae & liberi arbitrij. Eadem est sententia Arist. 6. Ethicorum c. 2. ubi ait: Factum non contingit non esse factum. Quapropter inquit, uideat Agatho dixit: Hoc etiam ipse Deus, solus, uideatur, infectum ut faciat, quòd factum est.

B tra Faustum, ubi ait: Quisquis ita dicit, si omnipotens est Deus, faciat, ut quae facta sunt, facta non fuerint, non uideat se hoc dicere: Si omnipotens est, faciat, ut ea, quae uera sunt, eo ipso quo uera sunt, falsa sint. Anselmus 1. lib. Cur Deus homo. cap. 12. Cum Deus inquit, faciat aliquid, postquam factum est, iam nõ potest non esse factum, sed semper uerum est, factum esse. Idem docet in libro de Concordia praecientiae & liberi arbitrij. Eadem est sententia Arist. 6. Ethicorum c. 2. ubi ait: Factum non contingit non esse factum. Quapropter inquit, uideat Agatho dixit: Hoc etiam ipse Deus, solus, uideatur, infectum ut faciat, quòd factum est.

C Rationibus deinde probatur. Primò, quia, ut hoc loco argumentatur D. Thomas, non minus implicat contradictionem, praeteritum non fuisse, quam Socratem sedere, & non sedere: ergo neque diuina potentia id esse potest. Respondent auctores contrariae opinionis. Licet in sensu composito contradictionem implicet, praeteritum, manens praeteritum, non fuisse: nullam tamen esse contradictionem, in sensu diuino Deus efficiat, ut res, quae fuit praeterita, uerbi gratia Adamus, nõquam fuerit. Contra id autem possumus ita argumentari. Quoniam si Deus id modo efficere, aut esset influendo aliquid realiter & positiuè, aut habendo se negatiuè.

D Non primo modo: tum quia in id, quòd non est, non potest esse influxus realis & positiuus: Adamum autem fuisse, iam non est: ergo non potest Deus per influxum realem & positiuum efficere modò, ut non fuerit: tum etiam quia quando terminus effectio est nihil, effectio non est aliquid reale & positiuum: ut quia terminus annihilationis est nihil, redditio rei alicuius in nihilum, non est per influxum realem, sed per subtractionem realis influxus, quo tali rei antea conferebatur esse: sed Adamum non fuisse, non est terminus positiuus, sed potiùs nihil: ergo Deus modò non potest efficere, ut Adamus nunquam fuerit, per influxum realem & positiuum. Non etiam potest id efficere secundo modo: quippe cum Deus modò negatiuè se habeat circa fuisse Adami, cum nihil modò reale, neque ut fuerit, neque ut non fuerit influat: & tamen non efficit, ut non fuerit. Respondet Gregorius (ut uerbis illius utar) Deum posse id modo efficere, non produxissendo Adamum. Vult dicere, efficiendo modò, ut quando Adamum produxit, habuerit se negatiuè, & tunc adeò ut eum tunc non produxerit. Caterum responsio hæc nullius est momenti. Cum enim modò productio Adami sit extra suas causas, neque Deus habuerit se negatiuè, sed positiuè producendo Adamum, petimus, per quid, aut quomodo possit Deus modò efficere, ut antea habuerit se negatiuè, cum re ipsa habuerit se positiuè: atque adeò, quam ratione possit modò inuertere illa duo, efficiereque, ut quòd fuit, non fuerit, utrum influendo aliquid positiuè, per quòd modò illa inuertat: an habendo se negatiuè: ostendimusque manifestè neutro modo id esse posse.

E Deus modò non potest efficere, ut Adamus nunquam fuerit, per influxum realem & positiuum. Non etiam potest id efficere secundo modo: quippe cum Deus modò negatiuè se habeat circa fuisse Adami, cum nihil modò reale, neque ut fuerit, neque ut non fuerit influat: & tamen non efficit, ut non fuerit. Respondet Gregorius (ut uerbis illius utar) Deum posse id modo efficere, non produxissendo Adamum. Vult dicere, efficiendo modò, ut quando Adamum produxit, habuerit se negatiuè, & tunc adeò ut eum tunc non produxerit. Caterum responsio hæc nullius est momenti. Cum enim modò productio Adami sit extra suas causas, neque Deus habuerit se negatiuè, sed positiuè producendo Adamum, petimus, per quid, aut quomodo possit Deus modò efficere, ut antea habuerit se negatiuè, cum re ipsa habuerit se positiuè: atque adeò, quam ratione possit modò inuertere illa duo, efficiereque, ut quòd fuit, non fuerit, utrum influendo aliquid positiuè, per quòd modò illa inuertat: an habendo se negatiuè: ostendimusque manifestè neutro modo id esse posse.

F Secundò possumus in hunc modum probare non itram

stram sententiam. Non minus implicat contradictionem, attingere immediatè id, quod distat secundum durationem, quam id quod distat secundum spatium: sed implicat contradictionem attingere immediatè id, quod distat secundum spatium, ut quaest. 8. art. 1. latè ostensum est, consonatque apertissimè Scriptura sacra, ex immediata Dei operatione probans praesentiam Dei secundum substantiam in omnibus rebus, ut ibidem ostensum est: ergo implicat contradictionem, Deum ex hoc puncto temporis praesente attingere, & invertere ea, quae praecesserunt, efficiendo, ut, quod ante mille annos fuit, non fuerit, aut efficiendo, ut, quod non fuit, fuerit.

Tertio, faciat Deus modò, ut Adam non fuerit. Tunc peto, vel postquam id fecit, scit se fecisse, vel non. Si des hoc secundum: ergo aliquid fecit, quod ignorat se fecisse. Si verò des primum: ergo postquam fecit, scit se fecisse, ut Adam, qui erat, non fuerit (hoc namque est, quod fecit) ergo postquam fecit, scit Adamum fuisse, antequam ipse faceret ut non fuerit, ac proinde postquam factum est, ut non fuerit, verum est fuisse: alioquin cognitio, quae Deus haberet, postquam fecit, ut non fuerit, esset falsa: fuit ergo, & non fuit, quod contradictionem implicat.

Quarto, si ad praeteritum esset potentia, licet in eo sensu certum esset euenturum id esse, quod promissum, aut reuelatum est à Deo, quod persistente reuelatione & promissione omnino ita eueniret: simpliciter tamen non esset certum, eò quod, subtractione reuelationis & promissionis iam factae, posset non euenire, ut reuelatum, promissumque erat: contrarium verò colligi videtur apertè ex illo Pauli ad Hebr. 6. *Ut per duas res immobiles (iururandum scilicet, & promissionem diuinam) quibus est impossibile mentiri Deum, firmissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animae totam, ac firmam.* Ex quibus verbis tale conficimus argumentum. Paulus eo loco certissimam habet hanc consequutionem: Deus nulla ratione potest mentiri: ergo, quod reuelauit & promissit futurum, non potest non euenire: at si ad praeteritum esset potentia, consequutio illa esset nulla: quandoquidem sine vilo mendacio efficere posset Deus, ut id non eueniret, efficiendo, ut neque reuelauit, neque promissit, aut iurauerit, quod reuelauit, promissit, ac iurauit euenturum: sit ergo, ut testimonium Pauli praesupponat, ad praeteritum non esse potentiam. Et sanè, nisi ita dicamus, magna ex parte periclitatur certitudo promissionum, & reuelationum diuinarum, ut quaest. 14. artic. 13. disput. 15. ratione 4. latius deductum est. Neque rationes quas hoc loco confecimus minùs probant, non dari ad praeteritum potentiam in reuelationibus exterius factis, quarum veritas pendet ab euentu per arbitrium creatum liberè futuro, ut erant reuelationes, quod Iudas proditurus esset Christum, quod Petrus ter eum esset negaturus, & aliae similes, quae in ceteris rebus praeteritis. Quod dico propter eos, qui, cum ad ceteras res praeteritas non concedant in Deo potentiam ad praeteritum, eam tamè concedunt, tum circa praescientiam, praedestinationem, reprobationem liberamque determinationem voluntatis diuinae: tum etiam circa eas reuelationes exterius factas, quae contingens quoduis futurum praedicunt: ea ratione ducti, quod aliter nesciant contingentiam rerum, libertatemque arbitrij cum his omnibus conciliare: nos autem id satis impugnamus disputat. 15. citata.

Ad primum ergo argumentum contrariae opinionis, concessa maiore & minore, neganda est con-

A sequentia. Deus enim in seipso eandem potentiam habet modò, quam habuit ex aeternitate, nempe ut efficiat, quicquid contradictionem non implicat. Vnde sicut modò efficere non potest, ut Adamus, qui fuit, non fuerit: ita neque ex aeternitate efficere potuit, ut postquam esset, non fuerit. Quod autem antequam fuerit, efficere potuerit, ut non esset in tempore, quo fuit, modò autem id efficere non potest, ex eo est, quod eo ipso, quod fuit, hoc quod dico, non fuisse in tempore quo fuit, sortitum est circumstantiam, per quam egressum est latitudinem infinitam obiecti omnipotentiae diuinae: quoniam, ratione existentiae iam in eo tempore acceptae, implicat contradictionem efficere modò, ut tunc non fuerit.

B Ad secundum neganda est consequutio. Ad probationem, concessa maiori & minori, neganda est consequentia. Ad illam verò probationem: alius Deus, & liberum arbitrium creatum efficere possent, ut scientia Dei esset falsa: neganda est consequentia: si enim, vel Deus, vel homo per suum arbitrium facturi essent, ut possunt, contrarium eius, quod Deus scit futurum, non esset ea scientia in Deo ex aeternitate, sed esset scientia de contrario futuro: neque enim, quia Deus altitudine sui intellectus scit eo modo esse futurum, ideo euenit eo modo: sed è contrario, quia eo modo erat euenturum, Deus id sciuit, sciturus contrarium, si contrarium, ut potest, esset euenturum. Quare ex eo, quod per arbitrium diuinum, vel humanum possit esse contrarium, non sequitur, arbitrium diuinum, & humanum efficere posse, ut scientia illa sit falsa: quia, si euenturum esset, quod potest, numquam Deus habuisset illam scientiam, ut quaest. 14. artic. 13. disputatione penultima latè explicatum est.

C Ad tertium, concessa antecedente, neganda est consequentia. Ad probationem, negandum est antecedens: si enim contrarium foret euenturum, ut potest, non praecessisset ea reuelatio, ut de praescientia in argumento praecedente dictum est.

D Ad quartum, concessa antecedente, neganda est consequentia. Licet enim esse praeteritum, quod Adamo competit, sit quintum predicabile, conuenitque illi accidentariò & contingenter: postquam tamen affuit & transtulit, implicat ex hoc puncto temporis ab illo distante efficere, ut non affuerit, ut explicatum est.

E Ad quintum dicendum est, Augustinum loqui de futuro, non quidem materialiter sumpto, sed formaliter secundum esse futurum: illud verò non minus implicat contradictionem non esse futurum, quam album formaliter sumptum non esse album, aut quam praeteritum non esse praeteritum. At verò de praeterito materialiter sumpto, nempe de Adamo, dicimus implicare modò contradictionem, ut non fuerit: in quo latum est discrimen inter praeteritum & futurum.

ARTICVLVS V.

Utrum Deus possit facere, quae non fecit.

ONCLVSIO est affirmans, & de fide, ut constat: tum quia multa in Scripturis narrantur Deum potuisse facere, & non fecisse: tum etiam quia alius Deus non esset omnipotens, modis articulo tertio explicatis: contrarium verò docent Scripturae, ut ibidem ostensum est.

Circa errorem illorum, qui dicebant Deum ex ordine suae sapientiae & iustitiae ita hunc ordinem &

Ad primum argumentum patris opposita.